



Gdańsk, dnia 14 maja 2024 r.

DROŚ-EP.720.4.2024.MW

**Prezydenci Miast
Burmistrzowie Miast i Gmin
Wójtowie Gmin
Województwa Pomorskiego**

Janowi Paistwo,

W związku z tym, że w dniu 1 września 2024 r. na terenie województwa pomorskiego wchodzi w życie, określony w uchwałach antysmogowych, obowiązek wymiany pozaklasowych urządzeń grzewczych lub urządzeń nieposiadających tabliczki znamionowej, a także z uwagi na liczne zapytania i wnioski pomorskich JST o zmianę tego terminu, poniżej przedstawiam **stanowisko Marszałka Województwa Pomorskiego oraz Zarządu Województwa Pomorskiego w powyższym zakresie.**

W trosce o zdrowie i jakość życia mieszkańców Pomorza bezspornym i priorytetowym jest pilne **zaprzestanie eksploatacji nisko sprawnych kotłów na paliwo stałe, tzw. kopciuchów.** Wieloletnie działania naprawcze podejmowane w województwie pomorskim w ramach realizacji programów ochrony powietrza nie przyniosły do tej pory oczekiwanego rezultatu, gdyż monitoring jakości powietrza w województwie pokazuje, że zanieczyszczenia powietrza nadal utrzymują się na poziomach, które negatywnie oddziałują na zdrowie mieszkańców Pomorza oraz środowisko naturalne. Z oceny jakości powietrza wykonywanej przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Gdańsku wynika, że do 2018 roku w województwie pomorskim przekraczane były dopuszczalne poziomy pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5, natomiast corocznie notowane są przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10.

Benzo(a)piren jest wielopierścieniowym węglowodorem aromatycznym, którego głównym źródłem emisji jest ogrzewanie budynków za pomocą węgla i innych paliw stałych (tzw. niska emisja). Benzo(a)piren toksycznie oddziałuje nie tylko na zdrowie ludzkie, ale także na roślinność, glebę oraz wodę. Wykazuje on dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Przemiany metaboliczne benzo(a)pirenu w organizmie człowieka powodują jego silne działanie rakotwórcze oraz uszkodzenie nadnerczy, układu chłonnego, krwiotwórczego i oddechowego. Z uwagi na ogromne zagrożenia jakie powoduje zanieczyszczone

powietrze dla zdrowia i życia mieszkańców naszego województwa konieczne jest podjęcie pilnych działań w zakresie likwidacji nieefektywnych źródeł spalania paliw stałych w budynkach mieszkalnych oraz w budynkach użyteczności publicznej.

Uchwały antysmogowe zostały przyjęte w 2020 r., jednogłośnie przez wszystkich radnych Sejmiku Województwa Pomorskiego. Terminy wymiany instalacji grzewczych na paliwa stałe, które określono w uchwałach uzależniono od wieku tych urządzeń i spełnienia przez nie wymagań w zakresie emisji do powietrza szkodliwych substancji powstających w wyniku spalania paliw stałych. **Dzień 1 września 2024 r. jest terminem wskazanym dla wymiany urządzeń grzewczych pozaklasowych**, czyli takich które nie spełniają wymagań w zakresie wartości emisji pyłu wg normy PN-EN 303-5:2012 z 2012 r. lub nieposiadających tabliczki znamionowej. Kolejne terminy wynikające z uchwał antysmogowych to 1 września 2026 r. dla wymiany urządzeń grzewczych klasy 3 i 4 oraz 1 lipca 2035 r. dla wymiany urządzeń grzewczych klasy 5 wg ww. normy.

Niewątpliwie regulacje zawarte w uchwałach antysmogowych stanowią ogromne wyzwanie dla mieszkańców naszego regionu, zwłaszcza w zakresie wymiany instalacji grzewczych w budynkach mieszkalnych, jednak dzięki realizacji tego obowiązku poprawi się jakość powietrza którym oddychamy, co wpłynie na zdrowie i lepszą jakość życia mieszkańców pomorskich miast i wsi. Stąd też od momentu wejścia w życie uchwał antysmogowych, Województwo Pomorskie przeprowadziło **szereg działań informacyjnych** mających na celu przybliżenie wymogów tych przepisów zarówno wśród mieszkańców, jak i jednostek samorządu terytorialnego. Szczegółowe informacje na ten temat, jak również darmowe materiały szkoleniowe i informacyjne znaleźć można na dedykowanej stronie internetowej <https://powietrze.pomorskie.eu>. Zachęcam do promowania ww. materiałów, w szczególności spotu filmowego, wśród mieszkańców Państwa gmin.

Jednocześnie należy wskazać, że na terenie województwa pomorskiego uruchomiono **szereg narzędzi finansowych** wspierających mieszkańców regionu w wymianie przestarzałych urządzeń grzewczych, jak i przeprowadzania działań termomodernizacyjnych. Wykaz programów oferujących wsparcie finansowe na wymianę tzw. kopciuchów oraz termomodernizację budynków przesyłam w załączeniu.

Program Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027 (dalej: FEP 2021-2027) został przyjęty przez Zarząd Województwa Pomorskiego i zatwierdzony przez Komisję Europejską decyzją wykonawczą nr C(2022) 8860 z dnia 7 grudnia 2022 r. Jednym z celów programu jest wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych poprzez kompleksowe przedsięwzięcia termomodernizacyjne, w tym wymianę źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła niskoemisyjne w:

- wielorodzinnych budynkach mieszkalnych należących do wspólnot mieszkaniowych niestanowiących własności Skarbu Państwa;

- wielorodzinnych budynkach mieszkalnych oraz budynkach spółek komunalnych i jednostek budżetowych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne;
- budynkach użyteczności publicznej, z wyłączeniem budynków należących do administracji rządowej i podległych jej organów i jednostek organizacyjnych.

W trakcie negocjacji projektu programu FEP 2021-2027 Komisja Europejska (KE) była przeciwna wspieraniu projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków w formie dotacji. **W konsultacjach społecznych projektu programu FEP 2021-2027 jednostki samorządu terytorialnego zgłaszały jednak potrzebę umożliwienia finansowania tego typu projektów poprzez wsparcie dotacyjne.** Ostatecznie KE zgodziła się na bezzwrotne formy wsparcia w tym obszarze, ale pod warunkami, które zostały zapisane w programie FEP 2021-2027. Analogiczne rozwiązania zostały także przyjęte w innych regionach, które udzielają dotacji na poprawę efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.

W efekcie w programie FEP 2021-2027, **wsparcie bezzwrotne** w odniesieniu do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej **może być udzielane z uwagi na interes publiczny zgodnie z następującymi warunkami:**

- warunkiem koniecznym jest posiadanie programów ochrony powietrza zgodnych z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE oraz uchwał antysmogowych,
- zobowiązanie niewprowadzania do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony powietrza, w szczególności zmian polegających na łagodzeniu ograniczeń i zakazów, również w zakresie eksploatacji instalacji lub odroczenia terminów wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów.

Oznacza to, że jakiegokolwiek złagodzenie wymogów i wydłużenie terminów określonych w obowiązujących uchwałach antysmogowych spowoduje brak możliwości wsparcia w formie dotacji projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.


Szczegółowe informacje dotyczące przyznawania środków unijnych w ramach działania: efektywność energetyczna FEP 2021-2027, w tym jego opis i zakres wsparcia oraz informacje o aktualnych naborach wniosków o dofinansowanie dostępne są na stronach: <https://funduszeuropomorskie.pl/dokumenty/4038-szczegolowy-opis-priorytetow-programufundusze-europejskie-dla-pomorza-2021-2027> oraz <https://funduszeuropomorskie.pl/nabory>.

Od dnia 3 do 24 kwietnia br. prowadzone były nabory wniosków w ramach działania 2.1.: Efektywność energetyczna – w zakresie rozwoju systemów ciepłowniczych FEPM.02.01-IZ.00-002/241 oraz Efektywność energetyczna – w zakresie poprawy efektywności energetycznej FEPM.02.01-IZ.00-001/242. Dodatkowe informacje można uzyskać za pośrednictwem Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich – dane kontaktowe oraz godziny otwarcia znajdują się na stronie: <https://funduszeuropomorskie.pl/skontaktuj-sie-w-sprawie-funduszy-europejskich>.

Województwo Pomorskie w ramach wdrażania programów ochrony powietrza oraz uchwał antysmogowych, podejmowało i nadal podejmuje liczne działania mające na celu wsparcie zarówno mieszkańców województwa pomorskiego, jak i jednostek samorządu terytorialnego, w spełnianiu wymagań określonych w uchwałach antysmogowych. Podkreślenia wymaga, że **nadrzędnym celem powyższych uregulowań jest zapobieganie negatywnemu oddziaływaniu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie mieszkańców województwa pomorskiego oraz środowisko**. Mając powyższe na uwadze, Województwo Pomorskie **nie przewiduje zmiany obowiązujących dla regionu uchwał antysmogowych**. Jednocześnie należy podkreślić, że zmiana terminów wynikających z uchwał antysmogowych **wiązałaby się z odebraniem jednostkom samorządu terytorialnego możliwości korzystania ze środków unijnych w postaci wsparcia bezzwrotnego**, które zostaną wykorzystane na termomodernizację i wymianę nieefektywnych źródeł ciepła, również w budynkach komunalnych zamieszkiwanych przez mieszkańców.

Jednocześnie informuję, że w najbliższym czasie Województwo Pomorskie we współpracy ze starostwami powiatowymi zorganizuje w poszczególnych powiatach **spotkania informacyjne pn. „Dzień Otwarty – Pomorskie bez smogu”**, podczas których zarówno mieszkańcy, jak i władarze pomorskich miast i wsi będą mogli zapoznać się z wymogami uchwał antysmogowych, jak również z ofertą dofinansowania dla planowanych inwestycji. Serdecznie zapraszam do aktywnego udziału w tych wydarzeniach, o których będą informować starostwa powiatowe.

Liczę, że przy zaangażowaniu w realizację tych obowiązków wszystkich władarzy pomorskich samorządów już wkrótce mieszkańcy naszego regionu będą mogli oddychać czystym powietrzem oraz cieszyć się dobrym zdrowiem i lepszą jakością życia.



MARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
Mieczysław Struk